

Bu sayfa şu linkten yazdırılmıştır: [<http://www.risaleonline.com/soru-cevap/risale-i-nurda-kul-hakki>]

[Sosyal Meseleler](#)

Soru

Risale-i Nur'da Kul Hakkı

Risale-i Nur'da, kul hakkı nerelerde, ne şekilde geçiyor?

Cevap

Risale-i Nur'da kul hakkı tabiri yerine hukuk-u ibad, hukuk-u umumiye ve hukuk-u âmme tabirleri kullanılır. Risale-i Nur, kul hakkının fikhî anlamda izahından ziyade; bütün risalelerde verilen kuvvetli Allah'a iman ve ahrete iman dersleri ile hakperestlik şuuru ile ve Risale-i Nur'un tamamına yayılmış olan şefkat ve insan sevgisi dersi ile kul hakkına karşı saygılı insanlar yetiştirir. Bir kısım numuneleri şöyledir: "Bir masumun hakkı, bütün halk için dahi ibtal edilmez. Bir ferd dahi, umumun selâmeti için feda edilmez. Cenab-ı Hakk'ın nazar-ı merhametinde hak haktır, küçüğüne büyüğüne bakılmaz. Küçük, büyük için ibtal edilmez. Bir cemaatin selâmeti için, bir ferдин rızası bulunmadan hayatı ve hakkı feda edilmez. Hamiyet (fedakârlık) namına rızasıyla olsa, o başka mes'eledir." (15. Mektub) "Böyle eserleri görünen bir (ilâhî) adalete bir mahkeme-i Kübra (ahretteki büyük mahkeme) lâzımdır ki, rububiyetin hâkimiyetiyle hukuk-u ibad (kulların hakkı) muhafaza edilsin (korunsun). Çünkü fâni olan şu dünya menzili, o büyük adalet-i hakikiyeye mazhar olamaz. Öyle ise, o büyük Sultan-ı Âdil (Allahu Teala) için bir cennet-i bâkiye, bir cehennem-i daimelâzımdır." (Mesnevî-i Nûriye, Lâsiyyemâlar) "İ'lem Eyyühel-Aziz (Bil ey aziz)! İmana ait bilgilerden sonra en lâzım ve en mühim a'mal-i sâlihadır. Sâlih amel ise, maddî ve manevî hukuk-u ibada (kul hakkına) tecavüz etmemekle, hukukullahı (Allah'ın hakkını) da bihakkın (hakkıyla) îfa etmekten ibarettir." (Mesnevî Nûriye, Zeylül-Habab) "Bu asrın acib bir hassasıdır (özelliğidir). Bu asırdaki ehl-i İslâm'ın fevkalâde safderunluğu (saflığı) ve dehşetli canileri de âlîcenabane afvetmesi; ve bir tek haseneyi (iyiliği), binler seyyiatı (kötülüğü) işleyen ve binler manevî ve maddî hukuk-u ibad (kul hakkını) mahveden adamdan görse, ona bir nevi tarafdar çıkmasıdır. Bu suretle ekall-i kalil (azın da azı) olan ehl-i dalalet ve tuğyan (sapmış

ve azmış kimseler); safdil (saf kalpli) taraftar ile ekseriyet teşkil ederek (çoğunluk elde edip), ekseriyetin hatasına terettüb eden (üzerine gelen) musibet-i âmmenin (herkese yönelik musibetin- 1940'lardaki kıtlığın) devamına ve idamesine belki teşdidine (şiddetlenmesine) kader-i İlahiyeye fetva verirler; biz buna müstehakız derler." (Kastamonu Lahikası)" Bir kavmin efendisi onlara hizmet edendir" (hadisinin) hakikatıyla, memuriyet bir hizmetkârlıktır; bir hâkimiyet ve benlik için tahakküm (baskı) âleti değil. Bu zamanda terbiye-i İslâmiyenin noksanlığıyla ve ubudiyetin za'fiyetiyle (ibadetin zayıflamasıyla) benlik, enaniyet kuvvet bulmuş. Memuriyeti hizmetkârlıktan çıkarıp, bir hâkimiyet ve müstebidane (baskıcı) bir merteye tarzına getirdiğinden; abdestsiz, kıblesiz namaz kılmak gibi, adalet adalet olmaz, esasıyla da bozulur ve hukuk-u ibad (kul hakkı) da zîr ü zeber (alt üst) olur." (Emirdağ Lahikası)"Hukuk-u ibad (kul hakkını); enbiya (peygamberler), düstur-u hareket (hareket tarzı) ettiklerini..." (Muhakemat)"Her hak sahibine istidadı nisbetinde (kabiliyetine göre) hakkını vermek, yani vücudunun bütün levazimatını (varlığına lazım şeyleri), bekasının (hayatının devamı için) bütün cihazatını (malzemelerini) en münasib bir tarzda vermek; nihayetsiz bir (ilâhî) adalet elini gösterir." (10. Söz)"Nasılki sen bir gemide veya bir hanede (evde) bulunsan, seninle beraber dokuz masum ile bir cânî var. O gemiyi gark (batırmak) ve o haneyi ihrak etmeye (yakmaya) çalışan bir adamın, ne derece zulmettiğini bilirsin. Ve zalimliğini, semavata işittirecek derecede bağıracaksın. Hattâ bir tek masum, dokuz cânî olsa; yine o gemi hiç bir kanun-u adaletle batırılmaz." (22. Mektub)"Bu zamanda, hususan kırk-elli sene sonra seyyie (kötülük), fenalık işleyenin üstünde kalmaz. Belki milyonlar nüfus-u İslâmiyenin (müslümanların) hukuklarına tecavüz olur." (Hutbe-i Şamiye)"Nasıl "hukuk-u şahsiye (şahsi haklar)" ve bir nevi hukukullah sayılan "hukuk-u umumiye (toplumun hakları)" namıyla iki nevi hukuk var; öyle de: Mesail-i şer'iyede bir kısım mesail (meseleler), eşhasa taalluk eder (şahıslarla alakalıdır); bir kısım, umuma, umumiyet itibarıyla taalluk eder (toplumla alakalıdır) ki; onlara "Şeair-i İslâmiye" tabir edilir. Bu şeairin umuma taalluku cihetiyle umum onda hissedardır. Umumun rızası olmazsa onlara ilişmek, umumun (herkesin) hukukuna tecavüzdür." (29. Mektub)"Şeair, âdeta hukuk-u umumiye (toplum hukuku) nev'inden cem'iyete ait bir ubudiyettir (ibadettir). Birisinin yapmasıyla o cem'iyet umumen istifade ettiği gibi, onun terkiyle de umum cemaat mes'ul olur." (11. Lem'a)"Hukuk-u umumiyenin (insanların hukukunun) müdafaası hukukullah nev'inden olduğu cihetle..." (Emirdağ Lahikası)"Hukuk-u umumiye içinde hamiyet-i diniye (din duygusu) esas olmalı, hamiyet-i milliye (millet duygusu) ona hâdim (hizmetçi) ve kuvvet ve kalesi olmalı." (Hutbe-i Şamiye)"Hukuk-u ammenin (toplumun haklarının) hukukullah (Allah'ın hakkı) hükmüne geçtiğini (gibi olduğunu) bilenlere, umumen selâm ve dua ediyorum." (Emirdağ Lahikası)"Zalim izzetinde (şerifiyle), mazlum zilletinde (düşüğü durumla) kalıp buradan göçüp gidiyorlar. Demek bir mahkeme-i kübraya (ahret mahkemesine) bırakılıyor." (10. Söz)